

Погоріла Ю. І., бакалавр, Шіковець К. О., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджуються особливості маркетингових досліджень інноваційного розвитку ринку кондитерських виробів в Україні в умовах трансформації споживчих вподобань та посилення конкуренції. Проаналізовано актуальність впровадження інновацій у виробництві, асортименті та маркетингових комунікаціях провідних компаній галузі, зокрема «Київський БКК», «Рошен» та «Vatsak». Використано методи статистичного аналізу, порівняння та графічної інтерпретації даних. Результати підтверджують зростання значення інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності та формуванні сучасних споживчих переваг.

Ключові слова: ринок кондитерських виробів, маркетингові дослідження, інноваційний розвиток, споживчий попит, сезонність, ціна, еластичність попиту, конкурентоспроможність, кондитерські компанії України.

Pogorila Y. I., bachelor, Shikovets K. O., Assoc.

Kyiv National University of Technologies and Design

MARKETING RESEARCH ON INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE CONFECTIONERY MARKET IN UKRAINE

Abstract. The article examines the features of marketing research related to the innovative development of the confectionery market in Ukraine under conditions of changing consumer preferences and increasing competition. It analyzes the activities of "Kyiv BKK", "Roshen" and "Vatsak", as well as demand trends, price dynamics, seasonality, and price elasticity. Statistical, comparative, and graphical methods are applied. The findings highlight the increasing importance of innovation in strengthening competitiveness and shaping modern consumer preferences.

Keywords: confectionery market, marketing research, innovative development, consumer demand, seasonality, pricing, demand elasticity, competitiveness, Ukrainian confectionery companies.

Вступ. Кондитерська галузь є важливою складовою харчової промисловості України: вона задовольняє внутрішній попит, формує експортний потенціал і створює робочі місця. Після 2014 року, а особливо з початком широкомасштабного вторгнення 2022 р., ринок зазнав значних змін: скорочення споживання у деякі періоди, зростання цін на імпорту сировину (зокрема какао-боби) і часткова переорієнтація каналів збуту. У таких умовах інноваційний розвиток (нові продукти, технології виробництва, адаптація ланцюгів постачання, діджиталізація продажів) стає одним із ключів для відновлення та стійкості підприємств галузі.

Аналіз останніх досліджень. У науковій літературі українського ринку кондитерських виробів уже присвячено кілька важливих досліджень. Так, стаття В. Венгера, Н. Романовської та інших "Indicators of the Ukrainian Confectionery Market" аналізує ключові індикатори галузі, такі як обсяги виробництва, імпорт-експорт, споживання всіх категорій виробів (борошняні, шоколадні, цукристи) у період воєнних дій. [1]

Дослідження О.Ю. Бочка, У.О. Балика та О.П. Карпія "Studying the confectionery market: Impact of the pandemic and war" розкриває вплив COVID-19 та російської агресії на кондитерський ринок, зокрема проблеми логістики, зниження попиту та зміни структури споживання [2].

Також А.М. Сорокіна у своїх працях («Тенденції розвитку сучасної кондитерської галузі України», «Сучасний стан та динаміка розвитку підприємств кондитерської промисловості України») висвітлює кількісні тенденції – зміну кількості підприємств, структуру сектору, адаптацію виробників до кризових умов [3, 4].

Крім того, А.В. Чмут в статті «Аналіз розвитку підприємств кондитерської галузі України в умовах військового стану» розглядає економічні виклики, стратегії виживання та інноваційні підходи підприємств під час війни [5].

У статті А. Вороніна «Проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі України» розкрито структурні проблеми галузі, включаючи конкуренцію, недостатню диверсифікацію та експортні бар'єри. [6]

Постановка завдання. *Мета дослідження* – провести комплексне маркетингове дослідження інноваційного розвитку ринку кондитерських виробів в Україні, зокрема оцінити вплив зовнішніх шоків (війна, коливання цін на сировину) на стратегічні позиції провідних компаній («Київський БКК», «Рошен», «Vatsak»), вивчити маркетингові практики інновацій, а також спрогнозувати динаміку попиту й ціноутворення з урахуванням перспектив інноваційних продуктів.

Завдання дослідження:

1. Оцінити основні макроіндикатори ринку кондитерських виробів в Україні (виробництво, імпорт, експорт, споживання).

2. Аналіз маркетингових стратегій провідних гравців інновації у продуктах, технологіях, бізнес-моделях.

3. Дослідити вплив змін цін на сировину (наприклад, какао) на виробничі витрати та ціни продукції українських кондитерських компаній.

4. Проаналізувати динаміку попиту на традиційні й інноваційні кондитерські товари серед українських споживачів.

5. Сформулювати рекомендації для підприємств галузі щодо оптимізації інноваційних маркетингових стратегій з урахуванням майбутніх викликів.

Методика дослідження. Для реалізації мети та завдань дослідження використовуються такі підходи та методи:

1. *Статистико-економічний аналіз* – аналіз загальнодоступних даних (Державна служба статистики України, митна служба, підприємницькі звіти) для оціночних індикаторів ринку (виробництво, імпорт/експорт, споживання). Цей підхід було використано, зокрема, Венгером та співавторами [1, 7].

2. *Економетричне моделювання* – моделювання впливу цін на сировину (наприклад, майбутні ціни на какао-ф'ючерси) на вартість виробництва, з використанням регресійного аналізу. Для цієї частини корисним є дослідження І. Зоренка та Т. Мостецької "Growth of Cocoa Futures Prices and Their Impact on Confectionery production in Ukraine" [8].

3. *Контент-аналіз маркетингових стратегій* – аналіз публічних заяв, фінансових/управлінських звітів компаній, сайтів, каталогів, соціальних мереж, щоб вивчити інноваційні підходи в асортименті, брендингу, дистрибуції.

4. *SWOT-аналіз* кожної компанії для виявлення сильних і слабких сторін, а також можливостей та загроз у контексті інноваційного розвитку.

Результати досліджень. У цьому розділі викладаються основні результати, отримані за допомогою вищезгаданих методів.

1. Макроекономічні індикатори ринку [1, 9].

- За даними Венгера та співавторів, загальний обсяг виробництва кондитерських виробів в Україні у 2022 році становив 654,3 тис. тонн, що на 18,8% менше, ніж у попередньому році.

- Структура виробництва (2022): 59,9% припадає на борошняні вироби, 20,2% – на какао/шоколадні, 19,9% – на цукристі.
- Імпорт кондитерської продукції знизився на 3,6% за фізичною вагою, а валютні витрати – на 12,6%. Основні імпортери – країни ЄС та Східної Європи.
- Видиме споживання кондитерських виробів скоротилося: борошняні – на 4,3%, шоколадні/какао-вироби – на 21,7%, цукристі – на 14,6%.
- Експорт у 2022 році також знизився: фізичний обсяг – на 34,9%, тоді як валютна виручка скоротилась вдвічі.

Ці дані демонструють суттєвий негативний вплив війни на виробничі потужності, попит та торгівлю.

2. Вплив цін на сировину: какао [8]

- Дослідження І. Зоренка та Т. Мостецької показує, що ф'ючерсні ціни на какао (London LCCc1) значно зросли в 2023–2024 роках через глобальні економічні та кліматичні фактори. Це призвело до підвищення собівартості виробництва шоколадних кондитерських виробів в Україні.

- Математичне моделювання показує, що при підвищенні ціни какао ф'ючерсів на 10 %, собівартість виробництва шоколадної продукції в українських компаніях може зрости на кілька відсоткових пунктів, що, в свою чергу, призводить до підвищення фінальних цін для споживачів або зниження маржі, якщо виробники не передають витрати споживачам.

- Крім того, компанії, які інвестують в інновації (наприклад, пошук альтернативних інгредієнтів, оптимізація технологій), мають вищу стійкість до коливань світових цін на сировину.

3. Аналіз компаній

Київський БКК [10]

- Компанія виготовляє близько 20 тонн кондитерських виробів на добу.
- В асортименті БКК понад 90 позицій тортів і тістечок, включно з брендами як «Київські каштани», «Празький з вишнею», «Трюфельні» тощо.
- Виробництво поєднує традиційні рецепти (натуральне масло, без шкідливих компонентів) з інноваційними технологіями: автоматизовані лінії для деяких виробів (наприклад, еклери), ручне оздоблення тортів для ексклюзивності.
- Компанія має систему менеджменту безпечності і якості харчової продукції, сертифіковану відповідно до європейських стандартів.
- Конкуренційні ризики: за інформацією АМКУ, БКК була оштрафована за упаковку, схожу на упаковку «Рошен». [10]

Рошен [12]

- Кондитерська корпорація «Рошен» – один із найбільших гравців українського ринку.
- Маючи широку лінійку шоколадних виробів, «Рошен» активно інвестує у бренд, дистрибуцію та маркетинг, хоча специфічні дослідження інновацій (нові формати, здорові продукти) виявляються менш документованими у відкритих джерелах.
- Через сильний бренд і репутацію, «Рошен» має значні конкурентні переваги, але можливі ризики через коливання цін на какао.

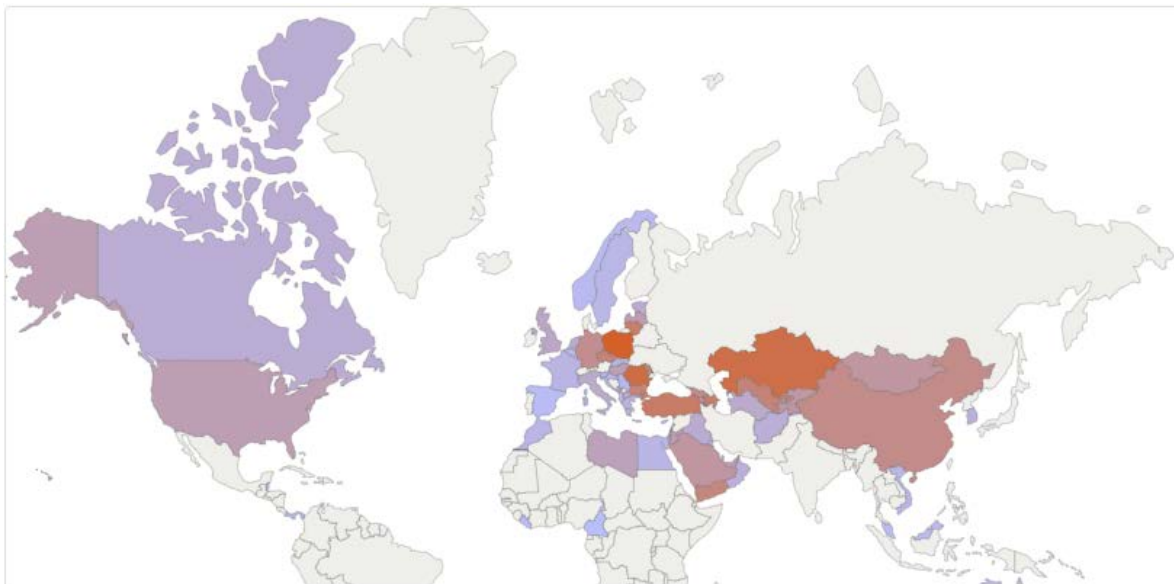
Vatsak [13, 14]

- «Кондитерський дім Vatsak» починав як сімейна пекарня в Могилеві-Подільському (розпочато з 2001 року).
- Має три виробничі філії, у штаті – сотні працівників; продукція Vatsak продається через 989 власних брендових магазинів в Україні.
- Щодня виробляють понад 50 000 виробів.

- Вони виробляють ключові інгредієнти самостійно, наприклад, джем та цукати з ягід, що дає контроль над сировинною базою.
- Постачання: з 2022 року продукція продається не лише в їхніх магазинах, але й у великих національних ритейл-мережах (до 1 200 точок).
- Експорт / міжнародне розширення: компанія відкрила франшизу, у 2024 році анонсовано перший магазин у Бухаресті, Румунія.
- Інноваційні підходи: Vatsak поєднує традиційні рецепти з ручним оздобленням тортів, власним виробництвом сировини, має сертифікати якості.

Аналіз попиту на кондитерські вироби в Україні. У кондитерському секторі України у 2023 році простежується доволі динамічний попит – особливо на експорт, і це суттєво впливає на структуру виробництва й стратегії компаній. Українські виробники активно експортують як «цукрові» кондитерські вироби, так і шоколадні, а також пекарські солодоші. За даними торговельних платформ, експорт цукрових кондитерських виробів (HS-код 1704, без какао) у 2023 році становив приблизно 186 млн доларів США, а обсяги – близько 86 160 тонн. [15]

При цьому головними ринками збуту для цих виробів є такі країни, як Польща, Румунія, Казахстан, Туреччина та Литва. Наприклад, у 2023 році з України до Польщі було експортовано цукрових кондитерських виробів на \$29,3 млн, що становить близько 15,7% загального експорту цієї категорії [16].

Джерело: [16].

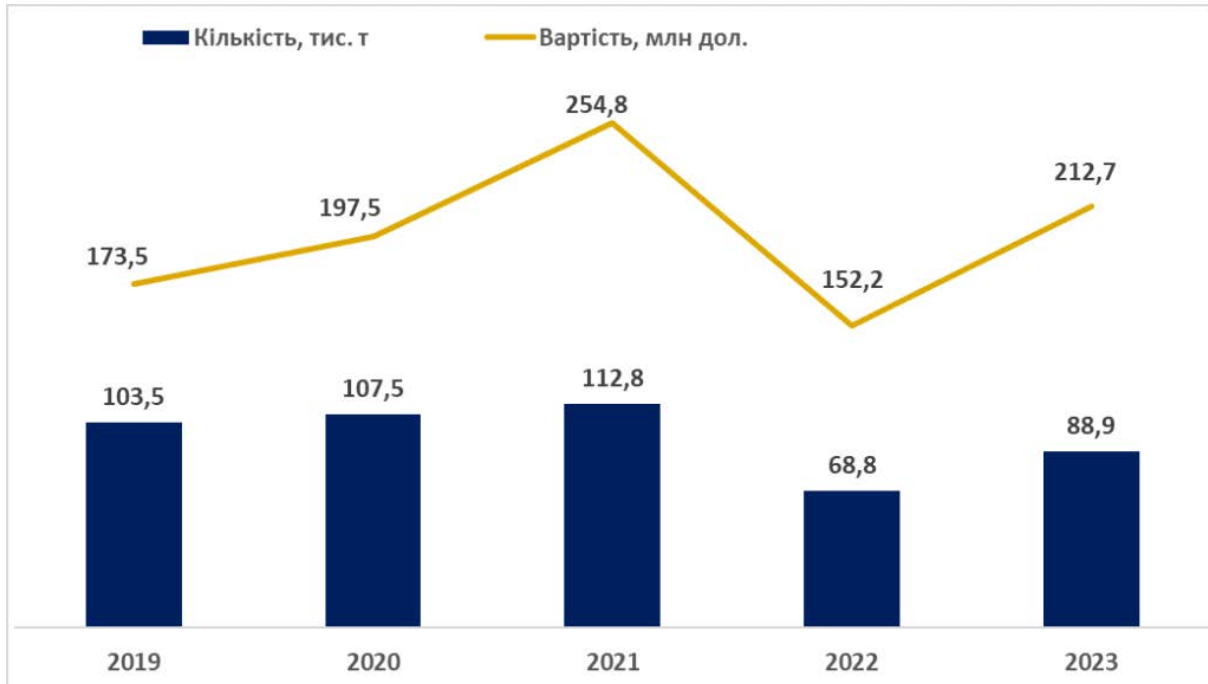
Рис. 1. Експорт кондитерських виробів України.

Не можна забувати і про пекарські/буханкові кондитерські вироби: загалом експорт солодкої пекарні та хлібобулочних виробів в 2023 році зріс – за даними інвестиційного порталу Черкаської області, було експортовано близько 89 000 тонн, що на 29% більше, ніж у 2022-му. Вартість цього експорту при цьому становила приблизно 213 млн доларів, що теж демонструє значне зростання (на 40 %) порівняно з попереднім роком. [17]

Цікаво й те, що в географічному сенсі Європейський Союз займає дуже вагомую частину попиту на українські пекарські солодоші – за даними, приблизно 57% вартості експорту таких виробів припадає на країни ЄС [17].

Якщо говорити про внутрішній попит – тут ситуація складніша. З одного боку, українські виробники мають переваги в сировині: багато ключових компонентів для

виготовлення солодоців (цукор, пшеничне борошно, рослинні олії) в Україні або виробляються, або легко доступні, що знижує собівартість виробництва й підвищує конкурентоспроможність. З іншого боку, внутрішній попит чутливий до коливань доходів населення, інфляції та витрат на транспортування й логістику – особливо в умовах воєнної нестабільності й складності внутрішніх ланцюгів постачань [18].

Джерело: [17, 18].

Рис. 2. Динаміка експорту кондитерських виробів

Таблиця 1

SWOT-аналіз

Компанія	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Київський БКК	Великий асортимент, поєднання автоматизації та ручної праці, сертифікати якості	Репутаційні ризики (імітація упаковки), висока собівартість	Інвестування в нові формати, онлайн-торгівля, експорт	Ріст цін на інгредієнти, конкуренція з брендами преміум-класу
Рошен	Сильний бренд, міжнародні потужності, багата лінійка	Висока залежність від какао, можливо, менш гнучкі істні для нішевих інновацій	Розвиток здорових лінійок, дизайн, e-commerce	Волатильність ринку, коливання цін, логістичні ризики
Vatsak	Контроль над сировиною, власна мережа магазинів, гнучкість виробництва	Обмежені ресурси порівняно з гігантами, можлива логістика	Франшиза, міжнародне розширення, преміум продукти	Валютні ризики, конкуренція, витрати на запуск нових форматів

Джерело: побудовано та узагальнено автором на основі офіційних сайтів компаній [10, 12, 13].

Логістика та ланцюги постачання сировини – ще один важливий фактор: для виробників дуже важливо мати стабільний доступ до цукру, компонентів какао, олій та пакувальних матеріалів. Адже навіть невеликі перебої чи подорожчання можуть сильно вплинути на витрати, маржинальність і, в кінцевому підсумку, на здатність виробляти конкурентоспроможні кондитерські вироби.

Загалом, структура попиту в Україні формується так: велика частина виробництва орієнтована на експорт, особливо в категоріях “цукрові кондитерські вироби” й пекарські солодоці. Для шоколадних продуктів – також значний експортний компонент, але є потенціал для зростання внутрішнього споживання, особливо в преміум-сегментах або серед функціональних кондитерських товарів.

З точки зору стратегії для бізнесу, виробникам варто робити ставку на нарощення експортних можливостей, оптимізацію виробничих витрат через контроль над сировинними ланцюгами та, можливо, на розширення асортименту всередині України з акцентом на той сегмент споживачів, який готовий платити більше за якість та інновації в кондитерці.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити комплексний висновок про те, що український ринок кондитерських виробів залишається одним із найбільш стійких сегментів харчової промисловості, попри безпрецедентні зовнішні виклики. Воєнні дії, порушення логістики, зростання вартості енергоносіїв і значні коливання світових цін на сировину – передусім какао-боби – суттєво трансформували умови функціонування галузі. Проте, навіть зіткнувшись із такими бар’єрами, українські виробники демонструють здатність адаптуватися, підтримувати основні виробничі процеси та зберігати свою присутність як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Стійкість галузі пояснюється не лише накопиченим виробничим досвідом, але й високим рівнем технологічної адаптації, що дає змогу утримувати обсяги випуску на економічно доцільному рівні.

Окремої уваги потребує роль інновацій, які фактично стають головним інструментом забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Сучасні компанії – зокрема «Рошен», «Київський БКК», «La Tarta» та «Vatsak» – демонструють різні підходи до впровадження інновацій: від оновлення рецептур і запуску нових ліній преміальної продукції до цифровізації процесів, оптимізації ланцюгів постачання та розвитку омніканальних моделей збуту. Компанії, що вміло поєднують традиційні українські смаки з сучасними дизайнерськими рішеннями, функціональністю та високою культурою виробництва, мають більш стійкі позиції на ринку та виявляються привабливими для споживача, який шукає новизну та унікальність у кондитерській продукції.

Виявлено, що одним із найсерйозніших факторів ризику для ринку залишається нестабільність цін на світовому ринку какао. Стрімке зростання вартості цієї ключової сировини створює суттєвий тиск на собівартість виробництва, що змушує компанії переглядати свої цінові стратегії, більш уважно планувати витрати та впроваджувати технології, спрямовані на підвищення ефективності. Деякі підприємства розширюють коло постачальників або експериментують із новими рецептурами, щоб зменшити залежність від дорогого імпортного какао. У цьому контексті прикметним є приклад компанії «Vatsak», яка частково модифікує свою стратегічну модель, прагнучи диверсифікувати сировинну базу та зменшити вразливість до коливань ринку.

Ще одним важливим результатом дослідження є зростаюча роль споживчих інноваційних трендів, які формують нову структуру попиту. Українські споживачі дедалі більше орієнтуються на продукцію преміального сегмента, обирають естетично оформлені, функціональні або здорові солодоці, звертають увагу на натуральність, екологічність упаковки та особливі смакові поєднання. Це відкриває додаткові

можливості для брендів, готових інвестувати в маркетингові дослідження, пошук нових рецептур, дизайнерські рішення та розробку унікальних продуктів. Зростає також роль власних мереж збуту, франчайзингу та онлайн-торгівлі, що дозволяє виробникам ефективніше комунікувати з кінцевим споживачем і формувати лояльність через прямий контакт.

У 2023 році попит на кондитерські вироби в Україні має чітко виражену експортну спрямованість. Саме зовнішні ринки – зокрема країни ЄС, Польща, Румунія, Казахстан і Туреччина – формують основний обсяг споживання українських “цукрових” та пекарських солодошів. Зростання експорту і в грошовому, і в фізичному вимірі свідчить про конкурентоспроможність українських виробників та стабільний інтерес до їхньої продукції.

Внутрішній попит залишається більш вразливим: на нього впливають коливання доходів населення, інфляція та логістичні труднощі. Проте наявність доступної сировини забезпечує виробникам цінові переваги й дозволяє утримувати рентабельність.

У підсумку українським компаніям доцільно зосереджуватися на подальшому розвитку експортних напрямів і водночас поступово розширювати внутрішній асортимент, орієнтуючись на сегменти, де споживач готовий платити за якість, інновації та нові формати продуктів.

Отже, результати даної роботи дають змогу стверджувати, що інноваційний розвиток є не лише бажаною траєкторією, але й критично важливою умовою існування українських кондитерських підприємств у динамічному та нестабільному ринковому середовищі. Для підтримання конкурентних позицій компаніям доцільно розширювати асортимент інноваційних продуктів, поглиблювати аналітику споживчих переваг, оптимізувати виробничі та логістичні процеси, а також використовувати фінансові механізми захисту від сировинних ризиків. Застосування маркетингових досліджень дозволить підприємствам точніше і швидше реагувати на зміни смаків споживачів, а інвестиції у власні канали дистрибуції забезпечать стабільніший збут і зменшать залежність від зовнішніх мереж. Сучасна кондитерська галузь України має значний потенціал для інноваційного розвитку, і саме стратегічно виважений підхід до його реалізації стане ключем до її довгострокової стабільності та міжнародної конкурентоспроможності.

Список використаної літератури

1. Venger, V., Romanovska, N., Romanovska, T., Sheiko, O., & Savchenko, I. (2024). Indicators of the ukrainian confectionery market. *Scientific Bulletin of International Association of Scientists. Series: Economy, Management, Security, Technologies*, 3(3). <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-3-3>. URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/97>.
2. Бочко О. Ю., Балик У. О., Карпій О. П. Дослідження ринку кондитерських виробів: вплив пандемії та війни. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. № 2 (18). С. 264–273. <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.264-273>. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/6124>.
3. Сорокіна А. М. Тенденції розвитку сучасної кондитерської галузі України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. Вип. 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-15>. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-15>.
4. Сорокіна А. М. Сучасний стан та динаміка розвитку підприємств кондитерської промисловості України. *Current state and dynamics of development of confectionery industries of Ukraine*: зб. наук. пр. НУК. Миколаїв: НУК, 2022. № 1 (488). С. 96–100. URL: <https://eir.nuos.edu.ua/items/ea31a833-f2a6-4d5f-a204-dacc88b40af>.
5. Чмут А. В. Аналіз розвитку підприємств кондитерської галузі України в умовах військового стану. *Вісник ХДУ. Серія Економічні науки*. 2024. № 51. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/842>.
6. Воронін А. В. Проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі України. *Вісник соціально-економічних досліджень*: зб. наук. праць. За ред. М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2019. No 2-3 (70-71). С.198–207. [https://doi.org/10.33987/vsed.2-3\(70-71\).2019.198-207](https://doi.org/10.33987/vsed.2-3(70-71).2019.198-207). URL: https://journals.urau.ua/vsed_oneu/article/view/202518.
7. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>; <https://stat.gov.ua/uk>.

8. Zorenko, I., & Mostetska, T. (2025). Growth of Cocoa Futures Prices and Their Impact on Confectionery production in Ukraine. *Market relations development in Ukraine*, 238(12(283)), 141–146. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15039248>.
9. Venger, V., Romanovska, N., Romanovska, T., Sheiko, O., & Savchenko, I. (2024). Indicators of the ukrainian confectionery market. *Scientific Bulletin of International Association of Scientists. Series: Economy, Management, Security, Technologies*, 3(3). <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-3-3>. URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/97>.
10. Офіційний сайт «Київський БКК». URL: <https://kyivbkk.com/aboutus>.
11. Штраф «Київський БКК». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2486228-bkk-ostrafuvali-za-imitaciu-upakovki-roshen.html>.
12. Офіційний сайт «Roshen». URL: <https://roshenstores.com/?srsltid=AfmBOoo8dERa23-Mt1EkQFt3-j8epuID02airgL0G2APzAyBD-ct8v4>.
13. Офіційний сайт «Vatsak». URL: <https://www.vatsak.eu/>
14. Ukrainian confectionery house Vatsak to open its first store in Bucharest. URL: <https://open4business.com.ua/en/ukrainian-confectionery-house-vatsak-to-open-its-first-store-in-bucharest/>
15. Ukraine Sugar confectionery (incl. white chocolate), no exports by country in 2023. URL: <https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/UKR/year/2023/tradeflow/Exports/partner/ALL/product/170490>.
16. Ukraine Exports Sugar confectionery. URL: https://trendeconomy.com/data/export_h2/Ukraine/1704.
17. Exports of Ukrainian sweets increased by 30%: top 5 buyer countries. URL: <https://komersant.ua/en/eksport-ukrainskykh-solodoshchiv-zris-na-30-top-5-krain-pokuptsiv-3/>
18. Confectionery export. URL: <https://export.gov.ua/directory/industry/food-products>.